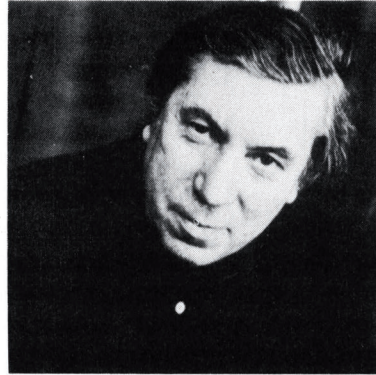

JOSIP TURČINOVIĆ

(30. rujna 1933 - 3. listopada 1990)

Nakon kratke i teške bolesti umro je u Zagrebu 3. listopada 1990. doktor Josip Turčinović, profesor i pročelnik na Katedri ekumenske teologije Teološkog fakulteta u Zagrebu, suradnik Staroslavenskoga zavoda u kojem je, još kao student, započeo radom na proučavanju staroslavenske, ćirilometodske i ekumenske problematike.

Josip Turčinović rođio se u Svetom Petru u Šumi 30. rujna 1933. Osnovnu školu pohađao je u rodnom mjestu, na talijanskom jeziku jer je tada Istra bila pod talijanskom okupacijom. Klasičnu gimnaziju započeo je, u ratnim godinama, u Kopru, a nastavio nakon rata u pazinskom sjemeništu gdje je maturirao 1952. Teološki fakultet završio je u Zagrebu i zaređen je za svećenika 1958. Te je godine upisao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu VIII. grupu studija (hrvatski ili srpski jezik i jugoslavenske književnosti) i komparativnu književnost. Godine 1960. položio je licencijat na Teološkom fakultetu. Od 1962. do početka 1964. predaje na Visokoj teološkoj školi u Pazinu, nakon čega prelazi na Teološki fakultet u Zagreb kao asistent na Katedru istočnoga bogoslovlja. Na zagrebačkom Teološkom fakultetu, osim istočnoga bogoslovlja predaje i staroslavenski jezik. Doktorirao je 1966. tezom "Odnosi Istočne i Zapadne crkve kod Krste Pejkića. Prilog povijesti teološke kontroverzije u prvoj polovici 18. stoljeća". Habilitirao se 1970. studijom "Teologija Antona Vramca". Te je godine izabran docentom i pročelnikom na Katedri ekumenske teologije koju je vodio do svoje smrti.

1968. sa suradnicima pokreće i osniva Institut za teološku kulturu laika. Bio je članom ekumenske delegacije zagrebačkog Teološkog fakulteta u Ljubljani i Zagrebu. Pokrenuo je i uređivao časopise "Poslušni Duhu", "Svesci",

"Kana" i čitav niz biblioteka u izdavačkoj kući "Kršćanska sadašnjost" koju je sa skupinom djelatnih istomišljenika osnovao i kasnije kao direktor vodio. Po vlastitoj želji sahranjen je u Svetom Petru u Šumi 6. listopada 1990.

Već kao student, u seminaru prof. Josipa Hamma, Josip Turčinović priklonio se ozbiljnom studiju staroslavenskoga jezika. Kad je u Staroslavenskom institutu bio organiziran rad na ekscerpiranju riječi za Rječnik hrvatske redakcije staroslavenskoga jezika, on je bio među prvim ekscerptorima te je taj posao obavljao tijekom studija na Filozofskom fakultetu. Njegova doktorska teza o Krsti Pejkiću, Bugarinu katoliku, "misionaru Podunavlja", također je iz toga slavističkog interesa, uostalom kao i habilitacijska radnja o teološkim pogledima Antona Vramca.

Kao direktor "Kršćanske sadašnjosti" - Centra za koncilska istraživanja, dokumentaciju i informacije Josip Turčinović pokrenuo je niz biblioteka od kojih su za slavensku filologiju najznačajnije ove: "Analecta Croatica christiana", "Croatia christiana periodica", "Croatia christiana - Fontes", "Monumenta artis Croatiae" itd. Mnogim je knjigama bio urednikom a gotovo sve su izašle pod njegovim brižnim nadzorom i njegovim nastojanjem. Među izdanjima "Kršćanske sadašnjosti" ima mnogo knjiga koje su se ugradile u kulturnu stvarnost Hrvatske: dovoljno je spomenuti desetak izdanja cjelovite Biblije i isto toliko pojedinačnih i ekumenskih izdanja Staroga zavjeta i Novoga zavjeta i Psalama. "Ilustriranu Bibliju mladih" zaslugom i nastojanjem Josipa Turčinovića "Kršćanska sadašnjost" izdala je, osim na hrvatskom jeziku, još na nekoliko jezika Istočne Europe: srpskom, mađarskom, ruskom, ukrajinskom, itd. Među mlađima poseban je interes pobudila "Biblija u stripu". Biblijska problematika uvijek je bila u središtu Turčinovićeve zanimanja. "Kršćanska sadašnjost" ostvarila je i jedinstveni projekt - strip o svetoj braći Ćirilu i Metodu.

Josip Turčinović pokrenuo je u "Kršćanskoj sadašnjosti" nekoliko temeljnih edicija među kojima posebno značenje imaju leksikološka izdanja: "Rječnik biblijske teologije", "Biblijski leksikon", "Biblijski priručnik", "Religije svijeta". Neka su djela prevedena i priređena za naše prilike. Od naših stručnjaka, za našu sredinu priređeno je i izdano kapitalno djelo "Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva". Turčinovićevim nastojanjem u "Kršćanskoj sadašnjosti" izašli su za hrvatsku kulturu i književnost važni pretisci: Kožičićev *Psaltir* (upravo *Bukvar*, suradnici na izdanju A. Nazor, L. Tandarić), Habelićev *Dikcionar*, Vramčeva *Postila* i *Kronika*, Mekinićeve *Duševne pesne*, fototipsko izdanje *Regule svetog Benedikta*, itd.

"Kršćanska sadašnjost" bila je suorganizator međunarodnog znanstvenog skupa u Dakovu o svetoj braći Ćirilu i Metodu, 1985. "Kršćanska sadašnjost" te je godine izdala knjigu temeljnih vrela iz ove problematike: *Žitja Ćirila i Metodija i ostala vrela* (autor J. Bratulić). Te je godine zasnovan veliki zbornik o životu i djelu Svete Braće i o sudbini njihove baštine među slavenskim narodima, s prilozima uglednih domaćih i stranih slavista. Vrijeme je da konačno

posao oko te knjige bude priveden cilju. Knjigu takva sadržaja trebalo bi posvetiti Josipu Turčinoviću, "velikom inicijatoru", ne samo zato što je tu knjigu - zbornik zamislio i dijelom vodio poslove k njenom ostvarivanju, nego još više stoga što je upravo on posijao mnoštvo zdravih inicijativa na polju ekumenske, slavenske i ćirilometodske problematike.

Josip Turčinović bavio se i filmom. Njegov film *Katolička crkva u Hrvata* jedinstveno je umjetničko dokumentarno ostvarenje. Namjeravao je osnovati Filmski studio Kršćanske sadašnjosti, ali taj njegov san moći će se ostvariti u nekom boljem vremenu. Zamislio je i igrani film o Svetoj Braći, golemu, bogatu fresku o Slavenima u europskoj povijesti devetog stoljeća.

Među liturgijskim izdanjima, osim hrvatskog *Misala, Evandelistara* i *Časoslova naroda Božjega* izdao je i *Misal* na gradišćanskohrvatskom jeziku. Od zasnovanog izdanja staroslavenskog *Rimskog Misala* izašao je *Čin misi sa izabranimi misami* (preveo L.Tandarić).

Ne štedeći sebe, priređujući knjige za širok krug intelektualaca željnih novih, dubokih spoznaja, Josip Turčinović zapostavio je svoje knjige. Na njih se mislio vratiti kad potrebe za duhovnom hranom budu zadovoljene, kad bude jednom i on mogao u miru sabrati raspršeno zrnje svojih zapisa, predavanja i ispisa. Na to nije stigao. Osim monografije o Krsti Pejkiću i kraćeg sintetskog pregleda povijesti Katoličke crkve, sve ostalo ostalo je u rukopisima ili snimano na vrpcama. Smrt ga je istrгла iz naše sredine ostavivši tragičnu prazninu u kulturnom i duhovnom životu Hrvatske.

JOSIP BRATULIĆ